

Biblioteksplan för Svalövs kommun 2024-2027

1. Inledning

Bibliotekens roll i samhället

Bibliotek utgör en grundläggande demokratisk pelare i samhället, där tillgång till kultur och obegränsad information tryggas för samtliga invånare. Att ha tillgång till bibliotek är av avgörande betydelse för människors intellektuella frihet och självständighet.

Biblioteken ska bidra till informationsfrihet, yttrandefrihet, åsiktsfrihet, läsning, bildning och deltagande i kulturlivet. De ska också ge särskild uppmärksamhet åt prioriterade målgrupper: barn och unga, personer med funktionsnedsättning, personer med annat modersmål än svenska och nationella minoriteter.

Om biblioteksplanen

Biblioteksplanen är ett styrdokument för kommunens biblioteksverksamheter, där det anges på vilka sätt verksamheten ska uppfylla de lagkrav som anges i bibliotekslagen och vilka lokala prioriteringar som görs. Enligt bibliotekslagen ska kommuner och regioner anta biblioteksplaner för sin verksamhet på biblioteksområdet.

Styrdokument som reglerar biblioteksplanen

- Bibliotekslagen (SFS 2013:801)
- Lag (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter
- Skollag (2010:800)
- Läroplan, examensmål och gymnasiegemensamma ämnen för gymnasieskola 2011 (Gy11)
- Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2022 (Lgr22)
- Strategi för ett starkt biblioteksväsende 2022-2025
- Bibliotek för alla genom hela livet: Regional biblioteksplan 2022–2025 för Region Skåne
- Verksamhetsplan för Bibliotek Familjen Helsingborg
- Svalövs kommun Vision 2040
- Kulturpolitiskt program för Svalövs kommun 2023-2025
- Svalövs kommun Folkhälsoprogram 2022-2025

Uppföljning och ansvar

Biblioteksplanen ska årligen följas upp i Bildningsnämnden som har det övergripande ansvaret för biblioteksverksamheten i kommunen. Nämnden är även ansvarig för eventuell revidering eller översyn av biblioteksplanen.

2. Biblioteksorganisationen i Svalövs kommun

Folkbibliotek

Bibliotekslagen fastställer att varje kommun ska ha folkbibliotek. Att låna litteratur från kommunens folkbibliotek ska vara avgiftsfritt. Två kärnuppdrag betonas för biblioteken enligt bibliotekslagens ändamålsparagraf:

1. Verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning.
2. Främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt. Biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla.

Folkbibliotekens uppdrag inkluderar att främja läsning och tillgång till litteratur, med extra fokus på barn och ungdomar för att stödja språkutveckling och stimulera läsintresse. Folkbiblioteken har dessutom ett ansvar att öka medvetenheten om hur informations- och kommunikationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och engagemang i samhället.

I Svalövs kommun finns fem folkbibliotek. Huvudbiblioteket finns i Svalöv och närbiblioteken finns i Billeberga, Kågeröd, Röstånga och Teckomatorp. Huvudbiblioteket i Svalöv ger ett grundläggande stöd till övriga enheter med bibliotekssystem, medietransporter, informationsspridning och kompetensutveckling.

Skolbibliotek

Enligt skollagen ska eleverna i grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan ha tillgång till skolbibliotek. Folkbibliotek och skolbibliotek har olika uppdrag. Folkbibliotek riktar sig till barn på deras fritid och har ett kulturellt uppdrag, medan skolan ansvarar för barns lärande och läsande under skoltid och har ett pedagogiskt uppdrag. Därför behöver skolbiblioteken ha ett eget mediebestånd anpassat utifrån verksamhetens behov.

En del av skolpengen för varje elev avser skolbibliotek. Det är skolans rektor som har ansvar för att skolbiblioteket används i undervisningen för att stärka elevernas språkliga förmåga och digitala kompetens.

Samtliga närbibliotek ligger idag nära grundskolor och används till viss del även som skolbibliotek. Bemannade skolbibliotek finns också på Linåkerskolan och på Svalöfs gymnasium. För en likvärdig skola är målsättningen att det ska finnas fackutbildade bibliotekarier på skolorna i Svalövs kommun. Under planperioden ska skolbibliotekens organisation ses över i syfte att stärka arbetet med att öka elevernas läsintresse samt läs- och skrivförmågor.

Skolbibliotekariens uppdrag är inte bara läsfrämjande, utan också en viktig del i verksamheten är att rusta barnen för det moderna informationssamhället med undervisning i medie- och informationskunnighet (MIK). MIK omfattar bland annat källmedvetenhet och undervisningen syftar till att utveckla kunskaper och förmågor som är nödvändiga för att ta till sig tillförlitlig information, bilda åsikter och göra sin röst hörd.

Lokal samverkan

Genom lokal samverkan görs biblioteken till centrala nav i samhället som främjar utbildning, kultur och socialt välbefinnande på lokal nivå.

Svalövs kommun verkar för ett fördjupat samarbete med kulturinstitutioner, kulturföreningar och kulturskapare enligt det kulturpolitiska programmet. Biblioteken ska därmed samverka med lokala aktörer inom Svalövs kommun såväl inom som utanför den kommunala förvaltningen, exempelvis grundskola, särskilda boenden, Familjecentralen Guldkornet, kulturskola, föreningsliv, Fridhems folkhögskola och olika studieförbund.

En stark lokal anknytning ger en närmare och mer meningsfull koppling till samhället och dess invånare. Genom att samarbeta med lokala institutioner, skolor, föreningar, och andra aktörer kan biblioteken erbjuda skraddarsydda tjänster och program som är relevanta för just Svalöv.

Bibliotek Familjen Helsingborg

De nordvästskånska kommunerna i samarbetet Familjen Helsingborg har ett gemensamt bibliotekssystem, webb och digitalt bibliotek. Svalövs kommun ingår sedan 2012 i bibliotekssamarbetet Bibliotek Familjen Helsingborg.

Bibliotekssamarbetet utvecklar och stärker biblioteksverksamheterna i respektive kommun och möjliggör ett brett medieutbud, både fysiskt och digitalt, en gemensam webb för alla och ett digitalt bibliotek med kvalitet. Inom samarbetet finns gemensamma regler och rutiner för bland annat lån och eventuella avgifter och ett gemensamt utvecklingsarbete bedrivs med syfte att ge invånarna bästa möjliga bibliotek.

Tillsammans har biblioteken en gemensam verksamhetsplan och en gemensam del i kommunernas biblioteksplan.

Gemensam biblioteksplan Bibliotek Familjen Helsingborg

Bibliotek Familjen Helsingborg erbjuder invånarna en arena för fri åsiktsbildning och utveckling i det demokratiska samhället. Vi ska vara en viktig medspelare i samhällsutvecklingen, bidra till människors livskvalitet och säkra framtidens biblioteksverksamhet genom ett innovativt arbetssätt samt genom att tillvarata initiativkraften.

Bibliotek Familjen Helsingborgs samarbete ger styrka och energi till både utvecklingsarbete och den dagliga biblioteksverksamheten. Genom samarbetet vill vi ligga i framkant i biblioteksutvecklingen och fungera som en inspirationskälla.

Verksamheten i Bibliotek Familjen Helsingborg utgår från det kommungemensamma arbetet i Familjen Helsingborg. Ledstjärnan för det gemensamma arbetet är "Bibliotek Familjen Helsingborg - livskraft i samtiden och framtiden". Arbetet bedrivs i enlighet med värdegrunden mod, mångfald, möten.

Samarbetet Bibliotek Familjen Helsingborg bygger på en gemensam struktur och ett gemensamt utvecklingsarbete. Genom samarbetet stärks bibliotekens möjlighet att inspirera och främja läsandet, ge tillgång till information och digitala mötesplatser. Detta gör vi för alla med särskilt fokus på bibliotekslagens prioriterade målgrupper. Därigenom skapas förutsättningar för lärande, upplevelser och delaktighet i det demokratiska samhället.

3. Verksamhet och fokusområden 2024-2027

Möjligheten att lära hela livet är idag en förutsättning för att aktivt kunna delta i samhället, och ska inte vara förbehållet dem som studerar eller arbetar. Biblioteken ska arbeta med kunskapsförmedling och främja fri åsiktsbildning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning. Genom samlingar, tjänster, programverksamhet och offentliga samtal som präglas av aktualitet och mångsidighet stärker biblioteken invånarnas möjligheter till lärande och utveckling. Svalövs bibliotek har valt fyra fokusområden för verksamheten:

3.1 Det demokratiska biblioteket

Ett demokratiskt samhälle bygger på att människor är välinformerade och delaktiga, med den kompetens som krävs för att fatta välgrundade beslut. Biblioteken har en betydande roll att spela i detta sammanhang och därmed en viktig funktion för samhällets utveckling.

Öppen mötesplats som främjar demokratiska samtalet

Biblioteken utgör en av samhällets få öppna arenor, tillgängligt för alla oavsett bakgrund eller ekonomiska resurser. I Svalövs kommun är biblioteket en mötesplats som främjar och utvecklar det demokratiska samtalet, en plats som *knyter samman* i enlighet med Svalövs kommuns Vision 2040. Biblioteket *låter människor växa* genom att främja fri kunskapsförmedling och möjligheten att bilda egna åsikter. Yttrandefriheten är den grund som den fria åsiktsbildningen vilar på. Liksom all offentlig verksamhet utgår bibliotekens uppdrag från de mänskliga rättigheterna. De ska motverka diskriminering och främja barns perspektiv, *ge plats för liv*.

Mötesplats för kultur

Folkbiblioteken är en mötesplats för kulturarrangemang, kreativt skapande och generationsöverskridande möten mellan människor. Planeringen av föredrag, författarsamtal, lovarrangemang för barn- och unga och andra aktiviteter inom biblioteken bör grundas på bibliotekslagen samt de specifika behov som finns i kommunen. Folkbiblioteken bidrar exempelvis till att tillgängliggöra kulturarvet i enlighet med Svalövs kommuns kulturpolitiska mål. Samlingen av medier som anknyter till Svalövs kommun, lokalsamlingen, kan vara utgångspunkt för vissa föredrag och aktiviteter. Biblioteket verkar för att hålla lokalsamlingen aktuell och tillgänglig för allmänheten.

3.2 Det tillgängliga biblioteket

Biblioteksverksamhet ska enligt bibliotekslagen finnas tillgänglig för alla. Begreppet tillgänglighet kan ses ur olika perspektiv. Oavsett funktionsförmåga ska besökare ha tillgång till bibliotekens lokaler och information ska förmedlas på ett sätt så att alla förstår. Bibliotekens digitala tjänster ska vara tillgänglighetsanpassade. Invånare ska ges tillgång till medier utifrån sina olika behov, till exempel lättläst litteratur och talböcker eller annan anpassad media. Biblioteket omvärldsbevakar teknisk utveckling och innovation för att hitta nya vägar till ökad tillgänglighet, vi har *mod och framåtanda*.

Utökade öppettider och uppsökande verksamhet

Tillgängligheten kan även relateras till bibliotekens öppettider och personalens kompetens. Närbiblioteken spelar en viktig roll för likvärdig tillgång till bibliotekets tjänster och anknyter till Svalövs kommuns kulturpolitiska mål om alla kommuninvånarens möjlighet att ta del av och skapa kultur. Vi ska verka för

nya metoder för att öka tillgänglighet och öppettider för folkbiblioteken utifrån invånarnas behov.

För invånare som av olika skäl inte har möjlighet att besöka bibliotekens fysiska lokaler erbjuder biblioteket uppsökande verksamhet. Detta kan inkludera att tillhandahålla medier på andra platser än biblioteken, såsom väntrum och särskilda boenden. Biblioteket erbjuder även hemleverans av böcker, så kallat "Boken kommer".

Synlig och målgruppsanpassad verksamhet

Personer med funktionsnedsättning, de nationella minoriteterna, personer med annat modersmål än svenska, samt barn och ungdomar ska ägnas särskild uppmärksamhet, enligt bibliotekslagen. Många människor ingår i flera av de prioriterade grupperna, vilket innebär att biblioteken behöver arbeta aktivt med olika perspektiv och behov parallellt.

FN:s barnkonvention är lag i Sverige sedan januari 2020 vilket ger ny tyngd åt bibliotekens sedan länge etablerade arbete med barn och unga. Folkbiblioteken har en betydande roll vad gäller alla barns och ungas rätt att till fullo delta i det kulturella och konstnärliga livet, deras rätt att kunna göra sina röster hörda och yttra sig i beslut som rör dem, och deras rätt till information, litteratur och utveckling. Att stärka barn och ungas rätt till kultur är ett av Svalövs kommuns kulturpolitiska mål och biblioteken har stor möjlighet att bidra till dess uppfyllelse.

För att öka människors möjlighet att dra nytta av folkbibliotekens resurser och tjänster är det viktigt att biblioteken gör sin verksamhet synlig. Målgrupper tar emot information på olika sätt, därför bör biblioteken använda olika kanaler och format för att kommunicera med och informera samhället om sina tjänster och möjligheter.

3.3 Det läsfrämjande biblioteket

Läsning och läskunnighet ger inte bara möjlighet till litterära upplevelser och ny kunskap, utan är också en förutsättning för personlig utveckling och för delaktighet i det demokratiska samhället. Enligt de nationella målen för litteratur- och läsfrämjande ska alla i Sverige, oavsett bakgrund och förutsättningar, ges möjlighet att utveckla en god läsförmåga och ha tillgång till litteratur av hög kvalitet.

Läsning genom hela livet för en god folkhälsa

Folkbiblioteken har en central roll när det gäller att främja läsning för alla åldrar och under hela livet. Detta uppnås genom aktivt arbete med att göra samlingarna tillgängliga, genom att erbjuda olika program och aktiviteter samt genom vardagliga möten med bibliotekets besökare, såväl i som utanför biblioteksrummet. I Svalövs kommuns folkhälsoprogram anges tre fokusområden som kan appliceras på bibliotekets läsfrämjande verksamhet, då språklig kompetens och god folkhälsa är nära sammanbundna.

Främja livslångt lärande och möten genom litteratur

Svalövs bibliotek har flera initiativ riktade mot vuxna läsare. Biblioteket är aktivt engagerat i att ge boktips och boksamtal som en del av det dagliga utåtriktade arbetet. Biblioteket organiserar också bokcirkel med olika inriktning, bland annat lättläst och klassiker, samt aktiviteter som riktar sig mot personer med funktionsnedsättning. Ett sätt att underlätta nyanländas etablering i Sverige är

möjligheten till språkträning på språkcafé och tillgång till lättläst litteratur på svenska. Biblioteken arbetar även för att stimulera flerspråkighet samt förmedlar litteratur och medier på människors modersmål. Även de fem nationella minoriteternas språk och kultur uppmärksammas i bibliotekets verksamhet. Bibliotekets programverksamhet planeras med fokus på att främja läsning genom författarsamtal och andra evenemang med inriktning på litteratur. Dessa aktiviteter skapar en berikande läsmiljö och uppmuntrar till varierad och kontinuerlig läsning för vuxna invånare i Svalövs kommun.

Stärka förutsättningar för barn och ungas läsning och språkutveckling

Barn och ungas läsning och språkutveckling är ett prioriterat fokusområde för bibliotekets arbete. Detta sker i bred samverkan med aktörer inom och utanför bibliotekssektorn, exempelvis förskolor, skolor, skolbibliotek och barnhälsovården. Samarbetet bedrivs delvis inom ramen för den nationella satsningen Bokstart med syfte att stärka små barns språkutveckling. Inom ramen för Bokstart erbjuds i Svalöv ett varierat programutbud för de yngsta barnen och deras vuxna genom aktiviteter som Babybibblan och Familjefredag. Såväl lokala som externa kulturutövare engageras till dessa evenemang. Region Skånes bokgåva kompletteras med ytterligare en bokgåva i form av Barnens första bok som delas ut i samarbete med BVC. Vidare erbjuder biblioteket kulturupplevelser för barn i skolåldern under barnens fritid samt kreativa aktiviteter under skolloven.

Främja läsning och kulturellt engagemang

Det är känt att läsförmågan och tiden som läggs på läsning sjunker bland barn och unga i Sverige. Vi ser att fler satsningar behövs för att behålla barnens läsintresse även längre upp i åldrarna. Intresset för att läsa kan väckas genom att erbjuda berättelser från olika infallsvinklar, genrer och format samt genom att inkludera andra konstnärliga uttrycksformer som exempelvis musik, bild, dans, spel och film. Biblioteken strävar efter att tillhandahålla en bred och mångfacetterad samling som tar hänsyn till de specifika intressen och behov som finns i lokalsamhället. Biblioteken har därmed en nyckelroll när det gäller att förena traditionella läsupplevelser med moderna och innovativa tillvägagångssätt för att främja läsning och kulturellt engagemang i samhället.

3.4 Det digitala biblioteket

Digital inkludering är av stor vikt för demokratin när allt fler samhällstjänster digitaliseras. Biblioteket strävar inte bara efter att öka förståelsen för hur digital informationsteknik fungerar, utan också hur information kan bedömas utifrån ett källmedvetet perspektiv.

Stärkt digital kompetens och delaktighet

Människors medievanor förändras i takt med att teknikutvecklingen går framåt, därmed ställs nya krav på bibliotekens utbud av medier och tjänster samt personalens kompetens. För att kunna utföra sitt uppdrag krävs kontinuerlig fortbildning av bibliotekspersonal, uppdatering av teknisk utrustning och omvärldsbevakning.

Ett av bibliotekens viktigaste uppdrag är att motverka digitalt utanförskap genom att stärka invånarens digitala kompetens. Svalövs bibliotek arrangerar flera aktiviteter på temat, bland annat Digicafé där allmänheten kan få hjälp med tekniska frågor och erbjudas praktisk handledning och digital kunskap. Digicafé är tänkt som en nod för medborgarservice, kommunal samverkan och digital delaktighet.